

Львів'янин, фармацевт, музикант

Про видатну постать в історії львівської фармації — Івана Романовича Гнідця (1911–1997) розповідає його донька, Софія Терещук, провізор, канд. фарм. наук, доцент кафедри організації та економіки фармації фармацевтичного факультету ЛНМУ ім. Данила Галицького

Софія Терещук

МАГІСТР ФАРМАЦІЇ

Початок ХХ ст. Левандівка, західна околиця Львова. Тут оселяється сім'я Романа та Софії Гнідців із місцевості Голе Равське, що поблизу Рави-Руської. Роман знаходить роботу на заводі хімічних препаратів як робітник, в подальшому — як лаборант. У березні 1911 р. у подружжя народжується син Іван (Адам).

З вересня 1917 р. Іван навчався у народній чотирикласовій школі Товариства ім. Тараса Шевченка з дуже добрими оцінками, а подальшу освіту здобував у державній Академічній гімназії. Старанність гімназиста дала

підстави для зменшення оплати за навчання. Після успішного закінчення гімназії у 1929 р. Іван почав працювати на заводі хімічних препаратів як практикант з метою підготовки до вступу до університету. На той час великий вплив на формування та становлення української молоді мали Читальні товариства «Прогрес». На Левандівці при Читальні працювали «Рідна школа», захоронка (дитячий садок), об'єднання молоді й підлітків «Пласт», Союз українок та кооператив. Щотижня у тут відбувалися вистави, забави, працювали гуртки самоосвіти. Іван, маючи нахил до музики, стає слухачем Вищого музичного інституту ім. Миколи Лисенка у Львові. У вільний від роботи і студій час він активно відвідує гуртки при Читальні, співає та грає на скрипці, гітарі, флейті, трубці, мандоліні.

Маючи ґрунтовну підготовку з академічної гімназії, практику на заводі у 1931 р. він вступає до Львівського університету на 1-й рік фармацевтичних студій. Із початком навчання в університеті Іван перестає відвідувати заняття у Музичному інституті, зате інтенсивно працює як керівник хору Левандівської Читальні. Окрім супроводу Служб Божих, хористи виступали з концертами в інших Читальнях міста на Знесінні, Личакові, Сигнівці, Клепарові.

У 1935 р. Іван Гнідець закінчив програму навчання на фармацевтичному відділі університету, але отримати диплом через відсутність коштів не вдалося. Тому він знову повернувся на завод хімічних препаратів (Лаосоон) як практикант. І тільки у 1938 р., ліквідувавши фінансову заборгованість, отримав довгоочікуваний диплом магістра фармації.

Диплом про вищу освіту дав можливість Іванові отримати посаду начальника галенового цеху на заводі хімічних препаратів. Маючи потяг до наукової та педагогічної роботи та виробничий досвід, Іван Гнідець почав працювати на кафедрі технології ліків Львівського медичного інституту на посаді асистента, не залишаючи практичної роботи у цеху.

Також у вересні 1945 р. у приватному житті Івана відбулися зміни — він одружився з колегою по фаху Іванною (Ніною) Третяк. Згодом у молодій сім'ї народився син.

Вже у вересні 1946 р. Івану Гнідцю доручили очолити кафедру технології ліків, і він залишив роботу на заводі. У підготовці навчального процесу на кафедрі у пригоді став практичний досвід роботи, багато часу забирала підготовка до лекцій та лабораторних занять. Але відсутність наукового ступеня зумовила переведення його на посаду асистента. Його наукові зацікавлення поширювалися на дослідженні лікарських властивостей трави водяного перцю.

**ПІД КАТКОМ РЕПРЕСИВНОЇ
МАШИНИ**

Післявоєнний період у Львові був досить напружений. Відбулася зміна контингенту населення. Радянська влада утверджувалася на території Західної України специфічними способами, диктатом комуністичної партії, несприйняттям корінних львів'ян-українців. Сприяли цьому їхні «перевірені» кадри — інформатори, які впроваджувалися у колективи з метою дискредитації порядних громадян або залучення їх до так званої співпраці. І жертвою такої «роботи» став Іван Гнідець та його родина.

Репресивна машина проти Івана Гнідця була запущена 17 вересня 1947 р. під час допиту заарештованої ще 24 червня співробітниці фармацевтичного факультету Анни Марківни Івасюк, учасниці підпілля ОУН, яка у розповіді про свою діяльність перерахувала близько 30 людей, з якими мала контакти. За її словами, Іван Гнідець доручив їй збирати інформацію про загальний стан навчальних закладів: кількісний склад викладачів (відсоток професорів і доцентів), відсоток співвідношення студентів із Західної і Східної України, національний склад студентства і викладачів, умови росту серед студентства, побутові умови, організацію самостійної підготовки. У постанові слідчого відділу (із матеріалів «Управления Министерства государственной безопасности Львовской области, следотдела, Дело № 5067, начатое 23.09.1947 г., окончено 01.02.1948 г.») зазначено, що покази А.М. Івасюк є підставою для арешту і обшуку Гнідця Івана Романовича, який провели 23 вересня із помещенням його у камеру внутрішньої тюрми управління НКВД (матеріали отримано з відкритих архівів СБУ у Львові).

Розпочалися щоденні та щонічні допити з метою видобування даних про антирадянську діяльність, насамперед з примусом обмовлення невинних людей. Будучи порядною людиною, арештований під час допитів категорично заперечував свої так звані злочини, визнаючи лише участь у діяльності передвоєнної «Прогресу», а контакти з людьми, прізвища яких називав слідчий, пояснював своєю викладацькою та науковою роботою у медичному інституті. Зневірившись у справедливості слідчого провадження, відсутності можливості захистити своє добре ім'я і відвернення небезпеки від родини, 2 жовтня о 5-й годині ранку Іван Гнідець викинувся з вікна кабінету слідчого. Внаслідок «тяжелого болезненного состояния» (перелом ніг) допити на деякий час припинили. Але вже 10 жовтня допити продовжили та висунули йому обвинувачення у антидержавній діяльності як члену організації українсько-німецьких націоналістів. Допити продовжились до січня, а у новорічну ніч 1948 р. було проведено допит дружини — Ніни Гнідець.

І тільки 1 лютого 1948 р., після понад чотиримісячного знуцання і нелюдських умов утримання, стараннями родини та третіх осіб 37-річного інваліда на ношах винесли з комуністичного застінку. У постанові військового прокурора МВС Львівського округу пол-

ковника Благосмыслова вказано, що підставою для арешту були свідчення А.М. Івасюк, яка в подальшому зізналася, що нічого не знає про злочинну діяльність Івана Гнідця і «...оговорила его. Других каких-либо материалов, изобличающих Гнидец в антисоветской деятельности, следствию не добыто».

ФАРМАЦЕВТИЧНА ДИНАСТІЯ

Іван Гнідець у колі сім'ї потроху став на ноги після ампутації правої стопи, повернувся до роботи на кафедрі технології ліків медичного інституту, став авторитетним, але

доброзичливим та прихильним до студентів викладачем. Під керівництвом професора Миколи Туркевича і доцента Георгія Карпенка він проводить наукові дослідження з технології галенових препаратів і 1951 р. успішно захищає кандидатську дисертацію на тему «Сложные фармацевтические препараты из травы водяного перца».

У сім'ї підрастають син Влодко та дочка Софія, дружина Ніна працює в аптеці. Велику підтримку Гнідцям у часи лихоліття надавав молодший брат дружини — Роман Третяк. Під час ув'язнення чоловіка Ніна з малою дитиною жила у брата.

У 1954 р. Івану Гнідцю присвоєне вчене звання доцента кафедри. Поряд з роботою в інституті він багато часу віддає Науковому товариству фармацевтів Львівщини, працює над покращанням рівня освіти працівників аптек.

Пережиті нервові потрясіння негативно вплинули на здоров'я Івана Романовича, і в 1957 р. у нього стався крововилив у мозок з ураженням зору. Попри численні операції в очних клініках Львова, Одеси та Києва, відновити повноцінний зір не вдалося. Але, навіть якщо стан здоров'я був не найкращий, у помешканні Гнідців на вул. Лібкнехта завжди було чути музику, спів, лунали спогади про молоді роки. Організували Шевченківські вечори, співали колядки, справляли уродини та іменини. Старші та молоді із задоволенням спілкувалися, танцювали, бавилися у товариські забави.

Впродовж 1965–1970 рр., окрім обов'язків на кафедрі, Іван Романович керував художньою самодіяльністю фармацевтичного факультету, диригував вокально-музичним колективом студентів. 1 липня 1973 р. у віці понад 60 років Іван Гнідець завершив свою працю у медичному інституті у зв'язку з виходом на пенсію.

Зростаючи у «фармацевтичній» атмосфері сім'ї, діти Володимир та Софія також присвятили своє життя фармації. Іван Гнідець дочекався шістьох онуків, незалежності України, можливості відкрито розмовляти українською мовою, співати рідних пісень. Улюблений інструмент — скрипка, завжди був з ним і неодноразово зачудував близьких народними піснями, чардашем Монті та іншими творами. Музика жила в Іванові Романовичу, а цікаві оповідання-казки, які він придумував для онуків, вчили тільки доброму. Порядний, чесний, розумний, врівноважений, оптимістичний, люблячий Чоловік, Батько і Дідусь назавжди залишаться у нашій пам'яті.

